

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61, Rokopisov na vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davak posebe. Pošt. šif. raž. 11.753. Telefon 45-86

Po skupščini

Sklicana med šolskim letom, s forsiranim delovnim časom, je letošnja banovinska skupščina izvršila pomembno nalogo v življenju naše organizacije. Naše skupščine se ponavadi ne odlikujejo po patetičnih govorih in krasnoslovnih izživljanjih, na njih prevladuje smisel za stvarne in nujne ukrepe, ki se jim ni mogoče izogniti brez škode za stan ter njegove življenjske in kulturne postulate.

To svojo lastnost je delegacija slovenskega učiteljstva tudi letos pokazala v polni meri.

Vsi vemo, kako težke čase preživlja prav sedaj državno uradništvo. Za učiteljstvo velja to v še pojačanem smislu. Ne le da moramo prenašati z drugimi uradniki vred iste gospodarske stiske, ki groze upropastiti naše družine in njihovo zdravje, marveč se nam nalaga tudi glavna odgovornost in krivda na duhovnem zlomu današnje generacije.

Naša borba mora iti v dve smeri: poleg stremljenja, da izidemo iz teh časov brez popolnega gospodarskega uničenja, moramo odbijati tudi vse one napade, ki v svoji enostranosti in želji po neodgovornosti mislijo, da je učiteljski stan prav zato poklican v življenje, da vale lahko nanj svoj del krivde na moralnem razsulu dobe, ki jo preživljamo.

Razumljivo je to in nič se ne čudimo gentelmskim napadalcem, če želijo priti iz te krize nedolžni in brez krivde, toda razumljivo je tudi, da jim učiteljstvo, kakor koli je bilo vedno lojalno, ne more storiti te usluge in to niti iz stvarnih niti iz osebnih razlogov.

Z zadovoljstvom moramo ugotoviti dejstvo, da se je naša letošnja skupščina zavedala te svoje naloge v polni meri. Učiteljska organizacija ne bo klonila v tej dvojni, vsiljeni ji borbi. Svoj sloves, ki ga itak že vrsto let uživa med vsemi slovenskimi stanovskimi organizacijami, je z letošnjo skupščino — če mogoče — še bolj utrdila.

Kdor je prisostvoval zborovanju tega najvišjega foruma slovenskega učiteljstva, je moral priti do prepričanja, da njegovi delegati vedo, kaj hočejo. Ta volja se sicer ni manifestirala po patetičnih izjavah in govorniških pozah, marveč si dobil vtis, da branijo delegati s stisnjenimi zobmi svojo organizacijo.

Poskus nekaterih delegatov, od katerih bi to najmanj pričakovali, da bi z okrnjenjem članske prispevkov in »Učiteljskega tovariša« zadali težak udarec eksistenci in borbenosti naše organizacije, se je ponel. Delegacija bi v teh časih niti v sanjah ne mogla osvojiti razlogov za to. Groznja, da bodo člani izstopali iz organizacije, če se jim ne dovoli popust par dinarjev na mesečni članarini, ni prepričala nikogar razen tistih, ki so s tem prepričanjem že prišli na skupščino. Z mnenjem delegata, ki je primerjal zahtevo po znižanju članarine istočasno z večjo borbenostjo s pozivom na vojaka k junaštvu, ne da bi ga opremili s potrebnim orožjem, se je gotovo strinjala vsa delegacija. To dejstvo pomenja vsekakor svetel moment v tem težkem in dušljivem ozračju, ko ne moreš slutiti, za katerim voglom preži sovražnik.

Ista skrb za moč in udarkost svoje organizacije je vodila delegate slovenskega učiteljstva tudi ob vprašanju strnjnosti vsega učiteljstva v državi. Slovenski učitelji se zavedamo, da je treba gledati na ta problem brez sentimentalnih rekriminacij, zgolj stvarno in današnjim našim potrebam ustrežajoče. Mi smo prepričani o tem, da so si naši hrvaški tovariši po administrativnih in ustavnih spremembah v državi morali osnovati svojo posebno organizacijo, če so hoteli ostati v stiku s svojimi upravnimi oblastmi in niso hoteli splavati v breztalne sfere. Če se je ta ločitev morala ali ne morala izvršiti prav v momentu lanske glavne skupščine v Banjaluki in na tak demonstrativen način, to nas ne moti in nas ne ovira, da bi ne priznavali nujnosti dejstva samega. To spoznanje je odločilno za naše stališče. Če bomo Slovenci postavljeni pred slične državnoustavne izpremembe, se jim bomo morali prilagoditi, ravno tako srbski tovariši. V izolaciji pa ne bomo vztrajali. S srbskimi in hrvaškimi tovariši nas veže kolegialna bojna tradicija, nas vežejo prelepi spomini skupnih nastopov in želja, nas veže ves srbski in hrvaški učiteljski stan ter bleščeči njihovi posamezniki, s katerimi smo preživeli visoke trenutke borbene vzhičenosti. Zato bomo iskali prve priložnosti, da kljub administrativni ločenosti navežemo z njimi trdne organizacijske stike, ki nam bodo omogočili izživljati se tudi kot Jugoslovani v svoji lastni organizaciji. Ta cilj nam lebdi vedno pred očmi, zato bi želeli, da bi se tudi naši srbski in hrvaški tovariši razločevali samo po pokrajinskih mejah, težili pa skupaj v državni slogi in ljubezni v čim večje izpolnjevanje naše skupne vzgojne misije.

SEKCIJA JE POLAGALA OBRAČUN

Vse delo je bilo izvršeno v odsekih — Živahna razprava v plenumu zrcalo različnih pogledov na delo in potrebe organizacije — Važni načelni sklepi

Kakor vsako leto, tako je bilo tudi letos objavljeno tajniško poročilo sekcije Ljubljana že mesca junija v 44. in 45. številki »Učiteljskega tovariša«. Toda skupščina ni bila sklicana julija kot običajno, marveč šele sedaj, mesca oktobra. Ni bil to zgolj slučaj. Sreska društva niso mogla sklicati zadnjih zborovanj in tudi delegati niso bili izvoljeni. Ista usoda je doletela tudi sekcijo. Po vztrajnem prizadevanju sekcije pa so nam bili občni zbori dovoljeni.

V petek, 18. oktobra, so se zbrali v Ljubljani zastopniki prav vseh učiteljskih društev. Po poročilu verifikacijskega odseka je bilo prisotnih 34 predsednikov (torej vsi) sreskih društev, 23 delegatov, 9 članov upravnega odbora in 4 člani nadzornega odbora sekcije, kar predstavlja 70 polnopravnih članov skupščine. Prav v tej polnoštevilnosti in v prisotnosti predsednikov vseh sreskih društev je videti, da je moč učiteljske organizacije velika in da prihaja zavednost članstva v njej do izraza še prav posebno v trenutkih, ki za učiteljski stan in njegovo združenje niso najugodnejši.

OTVORITEV SKUPŠČINE

Kmalu po 10. uri je predsednik sekcije tov. Metod Kumelj otvoril skupščino brez običajnega načelnega nagovora. Poudaril je, da se skupščina zaradi znanih ovir ni mogla izvršiti v počitnicah in je tudi izgledalo, da je sploh ne bo. Sekcija in izvršni odbor sta se trudila in skušala odstraniti vse ovire, kar jima je končno tudi uspelo. Sklicani so bili občni zbori društev in za danes tudi skupščina sekcije. Prečital je dopis, s katerim so bili delegatom dovoljeni dopusti.

Otvoritve skupščine sta se udeležila predsednik JUU tov. Ivan Dimnik in popredsednik tov. Todor Dimitrijevič. Oba je tov. Kumelj prav pristržno pozdravil in še posebej naglasil, da se je podpredsednik JUU tov. Dimitrijevič tokrat prvič udeležil naše banovinske skupščine. Obema je izrekel iskreno dobrodoščilo z željo, da bi jima bilo bivanje med nami ugodno.

Skupščino so brzojavno pozdravili učitelji, zbrani na strokovnem tečaju za kmečke nadaljevalne šole ter ji želeli obilo uspeha, še prav posebno pa v borbi za zboljšanje gmotnega položaja učiteljstva.

Po določitvi zapisnikarjev je predsednik sporočil, da so predlogi društev in tudi tajniško poročilo razdeljeni posameznim odsekom v proučevanje. Sledila so še nekatera navodila odsekom, nakar so bili izvoljeni sledeči odseki: verifikacijski, gospodarski, stanovsko in šolskopравни, odsek za organizacijo in stanovsko politiko, odsek za tisk, odsek učiteljic, pevski odsek, za učiteljski pokret in izvenšolsko delo, odsek za nadaljevalno šolstvo.

Pred zaključkom dopoldanskega zborovanja je bilo sklenjeno, naj se s podrobno razpravo ne prične, dokler ne končajo z delom prav vsi odseki.

DELO ODSEKOV

V prostorih sekcije in Učiteljske tiskarne so se zbrali ob 13. uri odseki k sejam. Prav vsi delegati so bili porazdeljeni v odseke in tako je bilo oddano delo sekcije v presojo devetim odsekom, katerih naloga je obstajala tudi v sestavi predlogov plenumu skupščine, tako glede bodočega dela, kakor tudi glede gmotne proračunske podlage. Motil bi se, kdor bi mislil, da je bilo tega dela malo, ker je bilo razdeljeno na devet delov. Ravno nasprotno! Po dve, tri in celo nad štiri ure so razpravljali posamezni odseki o predloženem gradivu in sestavljali predloge, ki naj bi določili smer bodočemu delu. Prav to dejstvo potrjuje, kako ogromno je delo, ki ga sekcijno vodstvo med letom izvrši, pokaže pa tudi, kako delikatno je vprašanje smernice in zagotovilo sredstev za delo v bodočem letu.

NADALJEVANJE SKUPŠČINE

Ker so nekateri odseki pretresali svoje gradivo od 13. do 18. ure, se je pričelo nadaljevanje skupščine šele nekaj pred 19. uro. To je bila posledica dopoldanskega sklepa in tako so bili šele ob tej uri v zborovalni dvorani Delavske zbornice ponovno zbrani prav vsi delegati. Popoldne sta se udeležila naše skupščine tudi g. svetnik Krošelj in profesor Čopič, ki ju je predsednik pristržno pozdravil.

Kot prvi so prišli v razpravo

PREDLOGI GOSPODARSKEGA ODSEKA

Gospodarski odsek predlaga:

1. Da obračun skupščina soglasno odobri ter poda blagajniku in upravi sekcije ab-solutorij.

2. Pravilnik o izvajanju fonda za Učiteljski naraščaj se naj izpremeni toliko, da se ta lahko uporabi v stanovske in socialne svrhe učiteljskega naraščaja.

V Ljubljani se osnuje svet iz društev Ljubljana — mesto, Ljubljana — vzhodni in zahodni del. V Mariboru pa Maribor — mesto, levi in desni breg in Sv. Lenart. Ti svetovi skupno razpolagajo z vsoto, ki je v ta namen določena v proračunu.

3. Gospodarski odsek odklanja odpis din 4000,— sreskemu društvu Črnomelj; predlaga pa, da se dolg vodi kot stari dolg, ki se bo v teku let poravnal.

Gospodarski svet vzame poročilo nadzornega odbora v vednost ter predlaga, da se predlogi nadzornega odbora v polni meri sprejmejo.

Prečitajo se predlogi društev. Ti pa so brezpredmetni, ker je bil proračun sekcije od gospodarskega sveta z večino glasov sprejet. Proti sta glasovala v točkah 3. in 5. ter v postavki »B. Pevski zbor« zastopnika učiteljskih društev Maribor — desni breg in Laško. Ta dva člana sta tudi glasovala proti sprejetju celotnega proračuna.

Obračun in proračun Mladinske matice sta bila od gospodarskega odseka soglasno sprejeta, zato predlaga gospodarski odsek skupščini, da tudi ona to soglasno sprejme.

*

Ker so predlogi gospodarskega odseka vsebovali tudi odobritev računa sekcije, je bilo istočasno prečitano tudi obširno poročilo nadzornega odbora, v katerem je bilo v zgoščenih obliki orisano ogromno delo sekcije v preteklem letu. To poročilo je tudi nakazalo potrebe trdne gmotne osnove za delo v bodočnosti.

O predlogih se je razvila zelo obširna in živahna debata. Ako hočemo podati jedro te debate, tedaj moramo najprej naglasiti, da so štiri sreska društva predlagala znižanje članarine. Seveda je bilo potrebno tak predlog tudi utemeljevati in v zvezi z njim je bilo predlagano izhajanje »Učiteljskega tovariša« samo štirinajstrednevno, nadalje ukinitev mesta blagajnika pri sekciji kakor tudi splošno skrčevanje vseh izdatkov. Te predloge so zagovarjali delegati onih društev, ki so jih predlagala, dočim so ostali naglašali, da je v teh težkih časih nujno potrebno vzdržati stanovski tisk neokrnjen, ker je že itak prizadet s splošno podražitvijo papirja in tiska. Prav tako so mnogi debaterji poudarjali, da danes ni čas, da bi zaradi malenkostnega znižanja članarine omejevali delo in razmah organizacije. Saj nam le neokrnjena in z najnujnejšimi gmotnimi sredstvi fundirana organizacija more nuditi ono oporo, ki je za dvig šolstva in narodne prosvete učiteljstvu nujno potrebna.

Razprava o predlogih je bila zelo obširna, saj so o važnem vprašanju sprejetja proračuna in o vprašanjih, ki so s tem v zvezi, govorili sledeči tovariši: Mencej, Kumelj, Hudales, Kimovec, Rant, Supančič, Hočevnar, Jurančič, Roš, Slokar, Hajnšek, Pogačnik, Mlekuž in Vauda.

Po vsestranski razjasnitvi so bili dani predlogi gospodarskega odseka na glasovanje in so bili tudi sprejeti z vsemi proti osmim glasovom.

V razpravo so nato prišli

PREDLOGI ODSEKA ZA ORGANIZACIJO IN STANOVSKO POLITIKO

1. Skupščina zahteva, da naj da JUU iniciativo za skupno sodelovanje med JUU in SHUD. Odločno odklanja argumentacijo izvršnega odbora v tej zadevi, ki je bila sprejeta proti glasovom naših delegatov na seji glavnega odbora JUU dne 14. in 15. junija t. l. v Beogradu. Sekciji JUU v Ljubljani nalagamo, da brezkompromisno zastopa to načelo.

2. Odobravamo postopek naše sekcije, ki je ohranila skupnost v ljubljanskem akcijskem odboru z ostalimi nameščenskimi organizacijami v Sloveniji in se izrekamo za avtonomnost vse dotlej, dokler se ne razčistijo razmere v obeh akcijskih odborih v Beogradu. Izvršni odbor JUU naj si prizadeva, da pride do enotnosti vseh nameščenskih organizacij.

3. Ukinejo naj se zakonske določbe, ki onemogočajo ustanovitev predstavništva vseh nameščenskih organizacij in to vseh strok in položajev.

4. Tendence naših notranjih upravno-političnih sprememb in pa dogodki izven naših meja nas lahko že jutri postavijo pred konkretno dejstvo, da bo treba tudi našo ljudsko šolo reorganizirati in postaviti na objektivne temelje našega narodnega življenja. Za ta primer bo naša organizacija morala imeti pripravljen »Idejni načrt za slovensko šolo«, zato predlagamo, da organizacija čimprej pristopi k izdelavi tega načrta, ki naj ga pošlje v pretes okrajnim učiteljskim društvom.

5. Delovni načrt za leto 1940./1941.

V organizaciji:

1. Sprememba pravil — reorganizacija udruženja.

2. Aktivizacija članstva.

3. Vzgoja članstva za brezkompromisne borce na stanovskem programu.

Čiščenje naših vrst. Izpolnjevanje obvez do pravil, poslovnikov in nadrejenih organizacijskih instanc.

4. Delo za razmah učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov — gospodarski dan.

5. Podpiranje organizacijskega stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska: a) s propagando, b) s sodelovanjem, c) z dostavo poročil o organizacijskem delu.

6. Priprava in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj in odločitev dobrih in aktualnih referatov in predavanj.

7. Publikacija naših teženj, predlogov in zahtev v javnosti.

8. Skrb za učiteljski naraščaj.

9. Tečaj za delavce v organizaciji.

Naše zahteve:

1. Stalnost.

2. Korekture premestitev, upokožitev, od-pustov, napredovanj in degradacij.

3. Zvišanje prejemkov — izenačenje prejemkov neporočenih s poročenimi (razne akcije sekcije in okrajnih učiteljskih društev ter akcije skupno z drugimi organizacijami).

4. Napredovanje: V. položajna skupina.

5. Učiteljice ženskih ročnih del — ureditev položaja.

6. Ureditvev položaja šolskim upraviteljem.

7. Razpisi in postavitve.

8. Zakon o uradnikih.

9. Zakon o ljudskih šolah.

10. Učni načrti.

11. Izpremembe uredbe o disciplinskem postopanju.

*

Tudi o teh predlogih se je razvila živahna debata. K prvemu predlogu je predsednik tov. Kumelj pojasnil stališče naše centralne organizacije do tega vprašanja in prečital dopis predsednika JUU tov. Ivana Dimnika in podpredsednika tov. Todorja Dimitrijeviča, v katerem javljata, da se zaradi našega stališča v tem vprašanju ne moreta udeležiti nadaljevanja skupščine in obenem utemeljujeta stališče izvršnega odbora.

Iz debate, v katero so posegli tov. Jurančič, Kumelj, Hočevnar, Mencej, Ledinek, Roš, Zupančič Jože in Terček, posnemamo vsestransko naglaševanje stvarnih potreb zveze in skupne reprezentance vsega učiteljstva v Jugoslaviji. Iniciativa za to zvezo pa mora priti iz JUU, ker mi želimo pristanek JUU, ki naj naredi prvi korak.

K drugemu predlogu, je bil po krajši debati, v katero so posegli Završanova, Mencej, Hudales, Zupančič Drago, Kimovec in Kumelj, sprejet z vsemi proti 11 glasovom sledeči dostavek:

Odobravamo dosedanje delo izvršnega odbora v uradniški akciji za izboljšanje našega gmotnega položaja.

Vsi ostali predlogi so bili sprejeti soglasno.

Nadalje so bili soglasno in brez debate sprejeti

Dosebina:

Po skupščini.

Sekcija je polagala obračun.

Za obmejne kraje.

»Donji Lapac«.

Šolske kuhinje.

UČITELJSKI POKRET: Z metrom in

tehtnico.

Gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo. —

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. —

Iz listov. — Šolski radio. — Mladinska

matice. — Naša gospodarska organizacija. —

Novosti na knjižnem trgu.

PREDLOGI ODSEKA ZA STANOVSKI, MLADINSKI IN PEDAGOSKI TISK

1. Učiteljski tovariš.

a) Odsek soglasno sprejme del tajniškega poročila, ki govori o Učiteljskem tovarišu.
b) Predlog tistih društev, ki so predlagala, naj Učiteljski tovariš izhaja odslej 14 dnevno, odkloni. (Proti 2 člana.)
c) V smislu predlogov sreskih društev Laško, Gornji grad in Krško naj uredništvo tudi v bodoče posveča največjo pažnjo pravnemu in materialnemu vprašanju učiteljstva, kritično motreč vse pojave v našem in javnem življenju, ki so v zvezi s problemi našega stanu. Priporoča pa se organiziranje sodelništva po predlogih urednika in sklepah sekcije uprave.

2. Popotnik. Poročilo tajnika o Popotniku se sprejme soglasno s pripombo, da se posebej pozdravlja novi način urejevanja te vodilne slovenske pedagoške revije.

3. Mladinska matica.

a) Soglasno se sprejme tajniško poročilo o Mladinski matici.
b) Soglasno se kot neutemeljen odklanja predlog sreskega društva Maribor — levi breg.
c) K predlogu sreskega društva Krško smatra odsek, da je nemogoče znižati ceno rednim publikacijam MM, ker bi vsaka njihova nadaljnja okrnitev bila škodljiva namenom in nivoju Mladinske matice. Samo velik dvig števila naročnikov bi omogočil znižanje članarine. Vendar naj se v primeru možnosti za prihodnje leto najde možnost tega znižanja.
d) Na predlog društva Gornji grad se sklene, naj Mladinska matica poskusi z izdajanjem realističnega čtiva za višjo stopnjo iz zgodovine, zemljepisja, prirodopisja itd. po vzorcu brošure »Ciciban čita« po ceni din 1,50 za izvod.
e) Na predlog društva Maribor — desni breg in Gornji grad se poziva odsek Mladinske matice, da v svrhu pojasnil na stavljena vprašanja stopi v stike z navedenima društvoma.
f) Na predlog društva Gornji grad naj MM skliče svoj ustanovljeni širši posvetovalni odbor zaradi določanja bodočega delovnega programa Mladinske matice.

Soglasno in brez razpravljanja so bili sprejeti tudi sledeči

PREDLOGI ODSEKA ZA UČITELJSKI PEVSKI ZBOR

1. Pevski odsek odobrava dosedanje delo učiteljskega pevskega zbora.
2. Pevski odsek je obravnaval poročilo tajnika o delu učiteljskega pevskega zbora in ugotavlja, da je UPZ pripravil preteklo poslovno leto 5 nastopov, a jih ni mogel izvesti, ker sreska društva niso v polni meri zadostila svojim denarnim obveznostim, zaradi česar pevski zbor ni mogel dobiti zadostnega finančnega kritja. Dohodki od nastopov samih pa po dosedanjih izkušnjah ne bi krili vseh stroškov.
3. Pevski odsek je obravnaval predlog sreskega društva Maribor — desni breg, ki zahteva ukinitve dinarskega prispevka, in ga v celoti odkloni: a) ker je UPZ služil kot institucija, preko katere je učiteljska organizacija opozorila javnost na svoje težnje;
b) ker je UPZ ponel ime in delo slovenskega učitelja in njegove organizacije preko mej naše ožje in širše domovine;
c) ker je bil UPZ s svojim podrobnim delom v pomoč učitelju pri njegovem delu v šoli, v slovenski glasbeni kulturi pa pomemben reproduktivni faktor;
d) ker je članstvo UPZ poleg podpore svoje stanovske organizacije doprineslo še svoje fizične in materialne žrtve, ako je hotelo izvesti vse načrte;
e) ker UPZ združuje učiteljstvo iz vseh krajev Slovenije in tvori tako čvrsto vez vsaj med delom članov JUU dravske banovine in f) ker bi z njegovo ukinitvijo slovenska učiteljska organizacija grešila proti tradiciji učitelja pevca. Prevelike so bile žrtve organizacije in članstva pevskega zbora, da bi to važno kulturno institucijo, ki ni po lastni krivdi zašla v težke razmere, ukiniteli brezbržno z eno potezo.
4. Pevski odsek ugotavlja, da so ovire za napredek dela v UPZ izredno težkega značaja:
a) zaradi sestave članstva, ki je raztreseno po vsej banovini in zaradi člena pravilnika JUU, po katerem sme biti član pevskega zbora le član organizacije;
b) zaradi sklepa sekcije, po katerem mora vsak odsek poslovati le z razpoložljivim denarjem.
5. Pevski odsek je ugotovil, da ni mogel učiteljski pevski zbor iz zgoraj navedenih vzrokov izhajati že dosedaj s celotnim dinarskim prispevkom največ iz razloga, ker ima svoje članstvo raztreseno po vsej banovini. Upravni odbor zbora je skušal vpeljati znošnejše delovne razmere, bil je pa pri tem delu prepuščen popolnoma samemu sebi.
6. Pevski odsek zato predlaga, da se učiteljskemu pevskemu zboru nudi izjemoma za tekoče poslovno leto od dinarskega prispevka čistih 15.000 din, da bo mogel vsaj v zmanjšanem obsegu in s skrajšanim številom članstva nadaljevati svoje delo zlasti letos, ko namerava z nekaj koncerti po Sloveniji proslaviti 15 letnico svoje ustanovitve.
7. Pevski odsek prosi, da delegati današnje banovinske skupščine upoštevajo dejstvo, da s tem UPZ doprinese h kritju letnega proračuna svojo žrtev.

PREDLOGI ODSEKA ZA UČITELJSKI POKRET IN IZVENŠOLSKO DELO

1. Tisti del tajniškega poročila, ki se dotika učiteljskega pokreta, je bil na odsekovi seji soglasno sprejet.

2. Za Prosveto in stroške Učiteljskega pokreta naj ostane dosedanja proračuna v znesku 21.000 din, ker pa so v proračunu predvidene 4 številke po eno tiskovno polo, se naj dovolijo, da se številke združijo ali pa se posamezna številka razširi v okviru proračuna. Kot 1. številka (5) bo izšla še iz lanskega prebitka v znesku din 8613,63, ker ta kredit ni bil izčrpan, kajti izšla je samo ena dvojna številka Prosvete. Torej bi izšlo v letošnjem letu pet števil po eno polo.

3. Knjižnica se izpopolni z deli, ki jih bodo uporabljali sodelavci bodoče Prosvete in pedoloških del našega odseka, kritje naj se najde v prihrankih pokreta in Prosvete in event. podpor.

4. Prva letošnja številka Prosvete naj izide v običajni nakladi Učiteljskega tovariša in še 100 izvodov za Zavod za vitalno statistiko v Zagrebu in 30 izvodov za kompletiranje letnikov.

5. Bodoči program: V pretečenem letu je Učiteljski pokret nadaljeval delo po programu. V avgustu mesecu leta 1939, so štirje pokretaši v Zagrebu na tečaju za vitalno statistiko znanstveno obdelali zbrani material o teži in višini slovenskega ljudskošolskega otroka. Dobili smo na ta način standardizirano mero za težo in višino slovenskega otroka v starosti od 7. do 14. leta. Slovenci smo prvi ne le v vrsti jugoslovanskih, temveč tudi v vrsti balkanskih narodov, ki ima standardizirano težo in višino. Po obsegu in socialnem sestavu preiskanih otrok pa ima naša standardizirana mera tudi prednost pred ostalimi srednjeevropskimi standardiziranimi merami.

V teku pretečenega šol. leta smo raziskovali prehrano in prehranjenost našega šolskega otroka. Kljub razmeroma obsežni literaturi o prehrani pa nismo imeli primera za masovno raziskavo, zato smo pri tem naleteli na nepremagljive težave — predvsem pri kmetski mladini — in so zaradi tega naši izsledki relativni. V juliju mesecu letošnjega leta je 6 tovarišev pokretašev obdelovala ta material na tečaju za vitalne statistike v Zagrebu. Rezultati bodo objavljeni v dvojni številki Prosvete v mesecu decembru.

S tem bo zaključena prva faza našega raziskovalnega dela, kakor smo si ga začetali v svojem maksimalnem načrtu. Za zaključek nameravamo izdati Prosveto, ki naj vsebuje resume dosedanjih naših izsledkov in dognanj ter na osnovi tega začetni program dela za tekoče šolsko leto, ki naj objame čim širši krog slovenskega učiteljstva. V ta namen bodo dana v Prosveti točna navodila. Uporabo dosedanjih metod dela s komentarjem, ki se mu dodaj dr. Zgečeva popisnica. Daljnji prispevki se bodo objavljali v Prosveti. Literatura za študij bo razvidna iz komentarja.

Paralelno s tem delom pa začneja Učiteljski pokret v tem šolskem letu z raziskovanjem duševnega stanja slovenske mladine, pri čemer hoče standardizirati in za slovenske razmere prilagoditi skalo testov, določenih za inteligenčne stopnje. V ta namen je odbor Učiteljskega pokreta organiziral pedološki in statistični odsek. Za sodelavce namerava pedološki odsek, ki je pod vodstvom dr. Zgeča, v počitnicah prirediti enodnevni instruktivni tečaj.

6. Odsek učiteljskega pokreta pri učiteljskih društvih naj pri svojem delu upoštevajo navodila, ki bodo izšla v 2. številki letošnje Prosvete, dr. Zgečovo popisnico s komentarjem, ki bo izšla kot publikacija Slovenske šolske matice, in do sedaj objavljenih anketnih pol. Na ta način bo prišla vsaka šola do socialne in psihološke slike otrok svojega šolskega okoliša, kar bo služilo učiteljem v spoznavanje razmer službenega kraja in v podporo pri šolskem delu.

O teh predlogih se je razvila kratka razprava, ki so vanjo posegli tov. Zor, Hočevar, Kimovec in Ledinek. Po tej razpravi so bili predlogi soglasno sprejeti. Prav tako so bili brez razprave soglasno sprejeti sledeči

PREDLOGI ODSEKA UČITELJIC IN ODSEKA ZA OBMEJNO ŠOLSTVO

1. Ponavljamo svojo zahtevo, da se izenačijo prejemki poročenih učiteljic z ostalimi, ker je krivično in nemoralno ter delu v škodo, da je del učiteljstva slabše plačan od ostalih, čeprav opravljajo enako delo.

To stanje obhvatimo kot dvojno krivično in težko ravno v teh izrednih časih.

2. Kakor imajo državni uslužbenci železniške in poštne stroke določene olajšave (brezplačno vožnjo, brezplačno pošiljanje pošilk), naj se tudi pri učiteljstvu upošteva njegov težki gnotni položaj in naj se otroci učiteljic in učiteljic oproste šolnine na vseh državnih šolah.

Socialno in pravično bi bilo, da bi uživali otroci poročenih in neporočenih učiteljic iste pravice, kakor jih uživajo otroci učiteljev.

3. Pouk na učiteljskih naj se reorganizira tako, da bo nudil zlasti učiteljicam več praktičnega znanja. Pri sprejemu na učiteljske naj se v enaki meri upošteva ženska prosilka.

4. Pri razpisu upraviteljskih mest na mešanih šolah naj bo razvidno, da za ta mesta lahko prosijo tudi učiteljice, kakor jim je po zakonu dana možnost.

5. Zahtevamo, da ponovno stopi v veljavo § 87. u. z., ki daje učiteljicam materam z nad tremi otroki po 20 letih službe pravico do upokojitve na lastno prošnjo.

6. V interesu narodno ogroženih krajev je, da se na večrazredne šole v obmejnih srezih zopet nastavlja učiteljice ženskih ročnih del, ki bi vodile poleg zaposlitve v šoli tudi šivalne tečaje.

Za obmejno šolstvo:

Učiteljstvo apelira na merodajne činitelje, naj posvečajo obmejnemu šolstvu, učiteljstvu in ljudstvu več pažnje.

Sprejeti so bili tudi

PREDLOGI ODSEKA ZA STROKOVNE NADALJEVALNE ŠOLE

1. Z ozirom na današnje razmere naj se zvišajo honorarji za poučevanje na strokovnih nadaljevalnih šolah.

2. Na strokovnih nadaljevalnih šolah naj poučujejo prvenstveno učitelji ljudskih šol, ker so te šole samo nadaljevanje ljudske šole.

3. Povsod, kjer je strokovna nadaljevalna šola v prostorih ljudske šole, naj bo upravitelj tudi ljudskošolski učitelj. Upravitelj naj bo najstarejša učna moč izmed učiteljstva s strokovnim izpitom.

4. Plače vseh vrst učiteljev na strokovnih nadaljevalnih šolah naj se izenačijo po načelu za enako delo enako plačilo.

5. Vse stroške obrtne nadaljevalne šole naj prevzame banovina, ker mnoge občine ne zmorejo prevelikih davkov, dalje je potrebna finančna pomoč države in zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

6. V primeru pomanjkanja učnih moči naj na strokovnih nadaljevalnih šolah poučujejo tudi učitelji iz drugega šolskega okoliša.

7. Kraljevska banska uprava naj predpiše, da sprejmejo mojstri v uk samo učence s popolno ljudskošolsko izobrazbo.

8. Sedanji učni načrti naj se predelajo tako, da bodo ustrezali nivoju učencev teh šol in stroki, za katero se usposablja.

9. Tiskovine naj se poenostavijo in prilagode obrtnim nadaljevalnim šolam.

Sprejme se tajniško poročilo, zadevajoče odsek za strokovne nadaljevalne šole.

*

Soglasno in brez debate sprejeti

PREDLOGI ODSEKA ZA KMEČKE IN GOSPODINJSKE NADALJEVALNE ŠOLE

1. Odsek za kmečke in gospodinske nadaljevalno šolstvo smatra za nujno potrebno, da obstaja stik med odborom kmečkih in gospodinskih nadaljevalnih šol ter kraljevskega banske uprave III v svrhu razmaha in poglobljenja dela. Na ta način se pritegnejo k sodelovanju vsi oni, ki so sodelovali pri ustvaritvi tega šolstva, in oni, ki se sedaj s pridom udeležujejo pri tem delu.

2. Pozdravljamo ukrep kraljevske banske uprave III, da je razpisala letos oba tečaja za izobrazbo učiteljstva kmečkih in gospodinskih nadaljevalnih šol, ter jo prosimo, da s tem sistematsko nadaljuje.

3. Nadzorovanje gospodinskih nadaljevalnih šol naj bi se vršilo analogno tako kakor za kmečke nadaljevalne šole.

Predlagamo odobritev tajniškega poročila, ki zadeva to šolstvo.

*

Kot zadnji so prišli v razpravo in bili soglasno sprejeti

PREDLOGI STANOVskega IN ŠOLSKOPRAVNEGA ODSEKA

1. Sekcija naj ponovno predlaga realizacijo predlogov, ki niso bili sprejeti s finančnim zakonom.

2. Gnotni položaj naj se izboljša — zvišajo naj se plače po odstotkih zvišanja indeksa življenjskih potrebščin.

3. Drugi in tretji razred naj se odpravita.

4. Poročene učiteljice naj prejemajo polne prejemke.

5. Za žene državnih uslužbencev naj se prizna rodbinska doklada.

6. Zvanje »šolski upravitelj« naj se uzakoni.

7. Šolske olajšave; novi predpisi naj se ne izvrši na nižji položaj.

Za obmejne kraje

POZIV UČITELJSTVU ZA SODELOVANJE PRI NARODNI ZBIRKI DNE 10. NOVEMBRA

Slovenskemu učiteljstvu! Naš narod je majhen. Usoda pa je le prerada malim narodom mačeha, ki skrbi, da jim je življenje čim krajše. Naš narod pa je izredno trdoživ. V sredini Evrope, v križišču važnih cest, je kljuboval nevarnostim. Veliki in močni narodi so med tem propadli in izginiili v noč, on pa je ostal pri življenju. Tisočletno gologoto suženjstva je pretrpel, a omagal ni.

Borci in vodniki so ga bodrili, tolažili in mu kazali pot v svobodo. Med glasniki svobode in oznanjevalci lepših dni je bila tudi Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Podprta z delom učiteljstva je budila že v nežni mladini ljubezen do naroda in hrepenenje po svobodi; s številnimi svojimi podružnicami pa je budno stala na straži in je povsod zajezila naše meje, kjer je bil naval tujine posebno hud. Polstoletni trud Družbe je bil kronan z lepim uspehom.

Današnja doba je zopet nemirna in nevarna kot malokdaj. Mejniki padajo. Države, kjer ni pravega borbenega duha, izginjajo čez noč. To nam bodi v opomin! Treba bo, da naše vrste strnemo in našo stražo ob mejah podvojimo. Zdaj bolj kot kdaj prej.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani priredi tudi letos dne 10. novembra svojo nabiralno akcijo. Ob teh težkih prilikah bo ta narodna zbirka za brate in sestre ob me-

9. Avtomatično napredovanje v V. skupino.

10. Ocena »sposoben in nesposoben — zadovoljiv, nezadovoljiv«.

11. Kadroški rok — za odslužitev tega naj se da brezplačen dopust.

12. Šolskim slugam naj se sistematizira plača — uredi položaj.

13. Kurivo naj prejemajo tudi učitelji v trgih.

14. Napadi na učiteljstvo se obsojajo:

a) ne odklanjamo nobene dobronamerne kritike, ker smo uverjeni, da je nujno potrebna za vsak napredek. Energično pa protestiramo proti vsem pavšalnim napadom, ki jih zadnje čase iznaša del našega javnega mnenja.

b) Z ozirom na resnost časa, v katerem živimo, smatramo tako postopanje za skrajno škodljivo ne samo za ugled stanu, temveč tudi za interese naroda.

c) Prosimo, da merodajne oblasti s primernimi ukrepi čimprej zatro vse nadaljnje pavšalne napade ter zavarujejo naš stan pred tistimi, ki ne najdejo niti najmanjše dobre poteze v delu in življenju slovenskega učiteljstva.

15. Pokojnina naj se da tudi staršem državnih uslužbencev, ker pa ni zakonske osnove zato, naj sekcija stavi predlog za finančni zakon.

16. Stalnost naj se vzpostavi v službi in na mestu.

17. Šolskim upraviteljem naj se uzakoni doklada.

18. Razpisujejo naj se vsa prosta mesta.

19. Enkratna brezplačna vožnja naj se dovoli učiteljstvu.

20. Učiteljstvo v obmejnih in v narodno mešanih krajih naj dobi gnotno in moralno oporo.

21. Podpiranje izredno nadarjenih učencev naj predlaga izključno le krajevni učiteljski zbor.

22. Polovično vožnjo naj izposluje država tudi na avtobusih — z dodatkom v državnih eksploataciji.

23. Stanarina in kurivo »v šolskih proračunih« naj se zvišata.

24. Ustroj šolstva — sodelovanje učiteljstva ljudskih šol.

ABSOLUTORIJ

S sprejetjem vseh predlogov odsekov je bilo ocenjeno tudi vse delo sekcije v preteklem letu tako administrativno kakor tudi finančno. Delegacija je dobila popoln pregled celotnega poslovanja, prizadevanja in uspehov.

Nadzorni odbor je torej ob koncu predlagal absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

VOLITVE

ČLANOV STANOVskega RAZSODIŠČA IN ZAKLJUČEK SKUPSCINE

Po sprejetju vseh predlogov raznih odsekov so prišle na vrsto volitve v stanovsko častno razsodišče. Predlagani in izvoljeni so bili:

Predsednika: Pogačnik Janko in Roš Franjo.

Člani: Lukič Krista, Trobiš Stefan, Podbevšek Stefanija, Napokoj Josip, Rant Franc. Tajnik: Oman Oto.

Namestnik: Levec Anka.

Predsednik sekcije tov. Metod Kumelj se je zahvalil vsem delegatom za njihovo delo na današnji skupščini, vsem članom upravnega in nadzornega odbora kakor tudi vsem ožjim sodelavcem in članom stalnih odborov za njihovo neumorno sodelovanje in je zaključil skupščino ob 22.45.

jah lepa preizkušnja naše požrtvovalnosti in naše narodne zavednosti in zrelosti.

Učiteljstvo ni nikdar preslišalo klika, ko je šlo za pomoč obmejnemu bratom. S tem večjo požrtvovalnosto se bo vrglo letos na delo. Pozivamo zato vse tovariše, da zastavijo vse svoje moči, da bo imela ta narodna zbirka popoln moralen in materialen uspeh!

Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Predsednik: Tajnik: Metod Kumelj s. r. Drago Supančič s. r.

NAVODILA ZA IZVEDBO NARODNE ZBIRKE CMD DNE 10. NOVEMBRA 1940.

Organizacija delovnih odborov

1. V krajih, kjer obstojajo podružnice CMD, prevzamejo iste takoj po prejemu poziva in teh navodil vso tehnično stran dela za izvedbo narodne zbirke na dan 1. novembra 1940, ter jo po krajevnih razmerah izvedejo ali same ali pa — kar je zlasti treba pozdraviti — tudi s sodelovanjem drugih narodnih društev svojega okoliša;

2. v krajih, kjer podružnic CMD ni, naprošamo narodna društva ali pa posameznike, ki prejmejo naš poziv in navodila, da to nalogo prevzamejo in jo po krajevnih razmerah izvedejo ali sami ali pa na ta način, da pritegnejo k delu tudi druga narodna društva s svojega področja ter tako ustvarijo nekatere delovne odbore.

Moralni in čim večji denarni uspeh zbirke naj bosta v skladu in na višku.

Zbirko je odobrila kralj. banska uprava v Ljubljani II, št. 28176-I z dne 16. septembra 1940. Nadalje je kralj. banska uprava z